

that their restriction is allowed only in the presence of socially significant goals and to protect citizens and the state from criminal encroachment.

The guiding provisions for consolidating the tasks of criminal justice, construction of its stages, separate proceedings, institutions are the principles defined by Article 7 of the CPC of Ukraine. They are the key to protecting the rights and freedoms of man and citizen, as well as regulating the activities of bodies conducting criminal proceedings.

The article covers the regulations governing the rights and freedoms of persons searched. There are cases when, due to the need to perform the tasks of criminal proceedings, the rights and freedoms of the person are restricted. The main problem situations that arise during the search are identified.

In particular, in practice, a number of issues arise related to the procedure for the return of such temporarily seized property. Decisions do not always specify a specific list of objects to be removed. There are some issues with the legal requirement to videotape the progress of the search and the results of the search without interruption.

A search under the guise of an inspection is also recognized as a problem, which leads to further recognition of the results of the investigative action as inadmissible, and the rights of the person in whom such a search was conducted as violated.

The procedure for admitting a lawyer to a search is not regulated by law. There are also many problems when conducting a search at the enterprise, institution and organization.

Ways to solve problem situations are proposed, taking into account compliance with legal requirements.

Keywords: *investigator, prosecutor, ensuring the rights and freedoms of the person, violation of the rights and freedoms of the person, investigative actions, search.*

УДК 343.1

DOI 10.31733/2078-3566-2021-1-291-298

**Наталія
ЧЕРНЯК**[©]
кандидат юридичних
наук, доцент

**Володимир
КІЯНИЦЯ**[©]
викладач

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПІД ЧАС ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ОБШУКУ

Статтю присвячено дослідженню проблем, які стосуються взаємодії слідчих з оперативними підрозділами під час призначення та проведення обшуку. На підставі наукового аналізу нормативно-правових актів з'ясовано окремі особливості правильності проведення такої слідчої (розшукової) дії, як обшук з дотриманням всіх вимог, зазначених у Кримінальному процесуальному кодексі України та законах України.

Ключові слова: *взаємодія, слідчий, обшук, оперативні підрозділи, прокурор, кримінальне провадження.*

Постановка проблеми. У зв'язку з прийняттям та впровадженням чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), запроваджено новий підхід до визначення статусу та повноважень учасників кримінального процесу, взаємовідносин між ними. Тому з метою оптимізації діяльності правоохоронців у сучасних умовах, з огляду на постійні реформи як в МВС України, так і в прокуратурі України, було внесено зміни

© Черняк Н. П., 2021

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9494-7016>

cherniak_nat@i.ua

© Кіяниця В. М., 2021

k_kp@dduvs.in.ua

до низки законів та відомчих наказів, які регламентували спільну діяльність. Деякі з них втратили свою чинність, а нові, які були прийняті в подальшому після 2015 року, також або втратили чинність, або були підлаштовані до Закону України «Про Національну поліцію». Це стосується і взаємодії слідчого з оперативним підрозділом під час проведення слідчої (розшукової) дії обшук.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Загальнотеоретичні, правові та організаційні аспекти обшуку завжди були предметом уваги вчених-процесуалістів і криміналістів, зокрема Ю. П. Аленіна, В. К. Весельського, В. І. Галагана, В. Я. Горбачевського, Ю. М. Грошевого, А. В. Іщенка, О. В. Капліної, М. В. Комарової, В. С. Кузьмічова, О. П. Кучинської, Л. М. Лобойка, Є. Д. Лук'янчикова, В. Г. Лукашевича, В. В. Назарова, Д. Й. Никифорчука, В. Т. Нора, М. А. Погорецького, Л. Д. Удалової, С. С. Чернявського, В. Ю. Шепітька та інших вчених. Вивченню проблематики етапів слідчих (розшукових) дій присвятили праці такі науковці: Т. А. Абушов, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, П. Д. Біленчук, В. І. Бояров, Т. В. Варфоломеева, А. Ф. Волобуєв, В. Г. Гончаренко, С. Ф. Денисюк, В. А. Журавель, В. О. Коновалова, Є. Д. Лук'янчиков, В. А. Образцов, М. В. Салтевський, К. О. Чаплинський, Ю. М. Черноус, В. Ю. Шепітько та ін.

Водночас треба зазначити, що питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів було предметом дослідження науковців, як-от С. Є. Абламський, О. В. Баулін, В. В. Гевко, А. Я. Дубинський, М. В. Комарова, О. М. Ларін, А. А. Патик, М. А. Погорецький, В. В. Топчій, О. О. Юхно.

Метою статті є дослідження проблем взаємодії слідчих з оперативними підрозділами під час призначення та проведення обшуку.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Аналізуючи нормативно-правову базу взаємодії слідчого з оперативним підрозділом під час проведення слідчої (розшукової) дії обшук, обов'язково треба звернути увагу на регламентованість цього аспекту діяльності в КПК України та відомчих нормативних актах, а саме: наказ МВС України № 1339 від 03.11.2015 р. «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події», спільний наказ МВС України, Міністерства охорони здоров'я України та Генеральної прокуратури України № 807/1193/279 від 29.09.2017 р. «Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини», наказ Міністерства внутрішніх справ України № 621 від 24.07.2017 р. «Про затвердження Порядку спільних дій Національної поліції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України під час проведення огляду місця пожежі, виявлення, припинення, попередження та розслідування кримінальних правопорушень та інших подій, пов'язаних з пожежами», наказ МВС України № 480 від 08.06.2017 р. «Про затвердження Порядку застосування електронних засобів контролю», спільний наказ Генеральної прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Міністерства фінансів України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 року №114/1042/516/1199/936/1687/5/ «Про затвердження Інструкції «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні», наказ МВС України № 575 від 07.07.2017 року «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» та інші [2].

Щоб більш детально проаналізувати це питання, потрібно дослідити таке поняття як «взаємодія».

Із філософського погляду В. Д. Берназ та М. В. Салтевський вважають, що взаємодія використовується для визначення загальної форми зв'язку речей або явищ в їх загальній зміні, що впливають одна на одну [3, с. 49].

У юридичній науці взаємодію під час проведення слідчих (розшукових) дій на досудовому розслідуванні інтерпретують як:

по-перше, погоджену діяльність двох і більше суб'єктів, що вирішують ту саму проблему (завдання) різними методами і засобами правоохоронних органів, суб'єкти яких здійс-

снюють розкриття і розслідування кримінальних правопорушень;

по-друге, організаційно-тактичний прийом одержання нового знання, одержати яке окремо кожному суб'єкту взаємодії не завжди вдається;

по-третє, організаційно-розпорядницьку діяльність, засновану на взаємній довірі сторін, об'єднаних єдиним завданням розкриття і розслідування кримінальних правопорушень і боротьби зі злочинністю взагалі.

В. В. Топчій взаємодією слідчого й оперативного підрозділу під час розслідування кримінальних проваджень розглядає як засновану на законах і відомчих нормативних актах їх спільну узгоджену діяльність (за цілями, характером, місцем і часом), яка спрямована на виконання завдань кримінального судочинства, за керівної та організаційної ролі слідчого й чіткого розмежування компетенцій [4, с. 139].

Г. А. Матусовський розглядає взаємодію як узгоджену діяльність правоохоронних, контролюючих та інших державних органів, спрямовану на досягнення спільної мети з мінімальною витратою сил, засобів і часу. У такому разі мова йде про взаємодію не тільки слідчого, а й загалом правоохоронних органів з іншими державними органами, підприємствами, установами й організаціями. Привертає увагу та обставина, що зазначене визначення взаємодії є прийнятним для всіх видів людської діяльності та застосовується в багатьох галузях юридичних наук [5, с. 226–229].

Щодо застосування терміна «взаємодія» у кримінальному процесуальному кодексі України, то його використано лише один раз у ст. 571 КПК. Зазначена стаття регламентує проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, вчинених на територіях декількох держав, або у разі порушення інтересів декількох держав. У ч. 3 ст. 571 КПК України зазначено, що члени спільної слідчої групи безпосередньо взаємодіють між собою, узгоджують основні напрями досудового розслідування, проведення процесуальних дій, обмінюються отриманою інформацією. Координацію їх діяльності здійснює ініціатор створення спільної слідчої групи або один з її членів [6]. Однак при цьому немає визначення взаємодії спільної слідчої групи та не розкрито основні її форми.

Опосередковано про взаємодію також йдеться в інших статтях КПК України, зокрема:

1) при регламентації виконання окремих процесуальних дій за запитом (дорученням) компетентних органів іноземних держав у межах міжнародного співробітництва (ст. 4 КПК України, розділ IX КПК України),

2) під час процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням (ст. 36 КПК України),

3) в разі доручення проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам (ст. 40, 41 КПК України) тощо [6].

Отже, для слідчого взаємодія реальна необхідність по кожному кримінальному провадженню й можливість всебічного дослідження обставин вчинення кримінального правопорушення, а не тільки закріплення й перевірки фактичних даних. Тому необхідність взаємодії може виникнути в будь-який момент досудового розслідування, зокрема, під час призначення та проведення обшуку.

Дослідивши поняття «взаємодія», можна зробити висновок, що вона повинна бути: активною, спільною та ефективною для двох чи більше суб'єктів; у взаємодії кожен суб'єкт повинен здійснювати тільки свої повноваження, які зазначені в чинному законодавстві України, а також повинна бути спільною та узгодженою часом, місцем, метою та ціллю двох чи більше заінтересованих суб'єктів, у яких єдиною метою є отримання бажаних результатів.

Форми взаємодії слідчого з оперативними підрозділами поділяють на:

1) загальна форма взаємодії на рівні процесуальної і не процесуальної спільної діяльності, насамперед, інформаційно-довідкової.

В. Т. Маляренко у своїй праці зазначає про такі організаційні форми взаємодії: спільне планування дій (організаційних, запобіжних, профілактичних, слідчих і оперативно-розшукових); взаємний обмін інформацією про результати та наслідки взаємодії; інформування про отримані дані в односторонньому порядку; спільний аналіз матеріалів (насамперед оперативно-розшукових) і планування їх реалізації; внесення узгоджених коректив у спільний план заходів; матеріально-технічне та криміналістичне забезпечення здійснення спільних заходів; використання спеціальних знань, науково-технічних засобів і методів під час здійснення оперативно-розшукових заходів, розкриття та розслідування злочинів; проведення спільних нарад, колегій і конференцій суб'єктів взаємодії; проведення спільних занять суб'єктів координації, у тому числі із запрошенням представників інших відомств, навчальних закладів, науково-дослідних установ для підвищення кваліфікації та професіоналізму [7];

2) спеціальні форми взаємодії, що містять у собі постанову, доручення і вказівку;

3) не процесуальні форми взаємодії – це тактико-організаційні форми спілкування, управління колективними діями членів, наприклад, слідчо-оперативною групою, слідчою бригадою, слідчими з інших підрозділів тощо. В основному – це усне спілкування, колективне планування і погодження індивідуальних планів, що додає результатам взаємодії продуктивності й об'єктивності одержуваної інформації.

Варто погодитись з думкою науковця С. І. Апухтіна, який зазначає, що до не процесуальної форми взаємодії треба віднести такі: спільний аналіз та взаємний обмін інформацією; спільне планування проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій; створення та діяльність слідчо-оперативної групи [8, с. 151–158].

Проаналізувавши нормативно-правові акти відповідно до цієї проблематики, підсумуємо, що взаємодія між слідчими й оперативними підрозділами здійснюється в таких організаційних формах:

1) обмін інформацією.

В аспекті взаємодії слідчих та оперативних працівників при виконанні доручень щодо проведення слідчих (розшукових) дій уявляється необхідним звернути увагу на те, що в КПК України передбачено лише один вид взаємодії слідчого і оперативного працівника, і цим видом є виконання доручень. Норми КПК України не надають слідчому повноваження давати вказівки оперативному підрозділу, надання вказівок є винятковим правом прокурора та суду.

Ми підтримуємо думку Т. Часової та А. Нечваль, які зосереджують увагу на тому, що слідчий не може надати доручення оперативному працівнику щодо проведення обшуку загалом. Проте слідчий має право надавати усні доручення працівникам оперативних підрозділів, що супроводжують обшук у межах конкретного кримінального провадження, з приводу всебічної допомоги безпосередньо на об'єкті обшуку [9, с. 9; 10, с. 336];

2) спільне обговорення думок, пропозицій, висновків за матеріалами провадження і з питань взаємодії.

Для того щоб виробити єдину думку з того чи іншого питання, слідчий і оперативний працівник, як правило, вдаються до спільного обговорення ситуацій, що склалися у кримінальному провадженні. При цьому уточнюють питання про межі використання оперативної інформації і можливої тактики зашифрування джерел її отримання, уточнюють роль кожного учасника слідчої (розшукової) дії;

3) спільне планування.

Значимо, що у процесі спільного планування кожна зі сторін знайомиться з інформацією і на цій основі відпрацьовують план слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів, визначають шляхи, засоби і способи їх реалізації, погоджують час і місце спільних дій тощо;

4) спільна участь у проведенні окремих слідчих (розшукових) дій.

Така необхідність може виникати при проведенні огляду місця події, тимчасового доступу до речей і документів, слідчому експерименті, обшуку.

Кожній із вищенаведених форм, так чи інакше, властиві конкретні види взаємодії слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами у кримінальному провадженні.

Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами, як і будь-яка процесуальна діяльність, повинна відповідати певним принципам. В Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, основними принципами взаємодії зазначені такі:

1) швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень;

2) самостійність слідчого в процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється;

3) оптимальне використання наявних можливостей органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України у запобіганні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;

4) дотримання загальних засад кримінального провадження;

5) забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування [2].

Організація взаємодії під час проведення слідчих (розшукових) дій витікає з регламентації відповідної діяльності у законодавстві. Як відомо, згідно зі ст. 40 КПК України слідчий уповноважений починати досудове розслідування, якщо є відповідні підстави; проводити слідчі (розшукові) дії; доручати їх проведення оперативним підрозділам тощо. Отже, передує від слідчого залежить якість проведення слідчих (розшукових) дій належної якості в розумні строки та досудового розслідування загалом.

Тож одним із способів отримання (збирання) фіксації доказів або перевірки вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні є обшук. Мета обшуку, відповідно

до ст. 234 КПК України, полягає у виявленні та за фіксуванні відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукуванні знаряддя його вчинення або майно, яке було здобуте внаслідок вчинення останнього, а також встановленні місцезнаходження розшукуваних осіб [6].

Відповідно до ч. 2 ст. 236 КПК України обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали повинен відбуватися в час, коли заподіюється найменша шкода звичайним заняттям особи, яка ними володіє. Треба звернути увагу на те, що ч. 4 ст. 223 КПК України прямо вказує на заборону проведення слідчих (розшукових) дій у нічний час (з 22.00 до 06.00), за винятком невідкладних випадків. Такими випадками законодавець встановлює той факт, коли затримка в їх проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного.

Відповідно до ст. 8 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [11].

Зазначимо, що відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК «слідчий уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам».

У ст. 41 КПК України визначено чіткий перелік оперативних підрозділів правоохоронних органів України, що здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора. Під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого.

Але в практиці часто трапляється так, що обшук проводять оперативні працівники, якщо є доручення слідчого. Однак це не відповідає вимогам закону, про що зазначено в Постанові Верховного Суду у справі №466/896/17 від 29.01.2019 року [12].

Кримінальний процесуальний кодекс України чітко визначає коло осіб, які мають право бути присутніми під час проведення такої слідчої (розшукової) дії, та регламентує, що обшук уповноважені проводити виключно слідчий або прокурор згідно з ухвалою суду [6]. При цьому для участі в проведенні обшуку може бути запрошений потерпілий, підозрюваний, захисник, представник та інші учасники кримінального провадження. У п. 25 ст. 3 КПК України учасниками кримінального провадження є сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію), заявник, у тому числі викривач, свідок та його адвокат, понятий, заставодавець, перекладач, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, секретар судового засідання, судовий розпорядник. Отже, мова про оперативні підрозділи взагалі не йде.

Слід погодитись з думкою О. Мисенко, який зауважує на тому, що статус «запрошеної» на обшук особи оперативному підрозділу не підходить, оскільки у ч. 1 ст. 236 КПК України наявний вичерпний перелік осіб, які можуть бути запрошені для участі в проведенні обшуку, серед яких оперативні підрозділи відсутні [12].

Також з метою одержання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань, слідчий, прокурор для участі в обшуку має право запросити спеціалістів. Але, відповідно до чинного законодавством України, співробітники оперативних підрозділів не можуть бути «спеціалістами» під час проведення обшуку у зв'язку з тим, що відповідно до ст. 71 КПК України спеціалістом у кримінальному провадженні є особа, яка має спеціальні знання та навички і може надавати консультації та висновки під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок. Спеціаліст може бути залучений для надання безпосередньої технічної допомоги (фотографування, складення схем, планів, креслень, відбір зразків для проведення експертизи тощо) сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування і судом під час судового розгляду [6].

Як зазначалось раніше, ухвалою слідчого судді дозвіл на проведення обшуку надається тільки слідчому або прокурору. Перебування оперативних працівників у житлових

приміщення без відповідного дозволу (ухвали слідчого судді) під час проведення обшуку є не припустимим, чим грубо порушуються Конституція України [1], Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року [11], а також КПК України [6], що в подальшому може призвести до визнання доказів отриманих під час обшуку не допустимими.

У Постанові Верховного Суду від 29.01.2019 року у справі № 466/896/17, зазначено: «... за результатами касаційного розгляду колегія суддів дійшла наступного висновку: за змістом ч.1 ст. 236 КПК України виконання ухвали слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи покладається особисто на слідчого чи прокурора і не може бути доручене в порядку п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України відповідним оперативним підрозділам. У випадку проведення обшуку іншими особами, окрім слідчого чи прокурора, вказане слід вважати суттєвим порушенням умов обшуку» [13].

Звідси констатуємо, що єдина законна підстава, на якій оперативний співробітник може бути присутнім під час проведення обшуку, відповідно до ч. 1 ст. 233 КПК України, це ухвала слідчого судді про дозвіл оперативному підрозділу на обшук, а відсутність такого дозволу говорить про незаконність проникнення до житла чи іншого володіння особи оперативного співробітника.

Висновки. Отже, підсумовуючи все вищезазначене, треба погодитись з думкою Анни Нечваль, яка зауважує, що ефективній процесуальній взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час проведення обшуку у складі СОГ характерні такі риси: 1) проведення обшуку має однакову мету; 2) усі дії членів слідчо-оперативної групи обов'язково узгоджуються між собою під час розроблення єдиного плану; 3) кожний з учасників слідчо-оперативної групи діє в межах своїх повноважень і зберігає свою функціональну самостійність; 4) робота у складі слідчо-оперативної групи надає слідчому можливість якнайшвидше використати дані, отримані оперативним шляхом, а оперативним співробітникам – інформацію, отриману під час проведення обшуку (з дотриманням принципів суворой конфіденційності) [10, С. 337].

Список використаних джерел

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 02.03.2021).
2. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 02.03.2021).
3. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. Київ : Кондор, 2005. 588 с.
4. Магусовский Г. А. Основы взаимодействия и информационного обеспечения в методике расследования преступлений. Криминалистика. Криминалистическая тактика и методика расследования преступлений : учеб. для студ. юрид. вузов и ф-тов ; под. ред. проф. В. Ю. Шепитько. Харьков : Одиссей, 2001.
5. Топчий В. В. Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів у складі слідчо-оперативних груп. Юридичний вісник. Серія : Повітряне і космічне право. 2014. № 4. С. 138–143.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 02.03.2021).
7. Маляренко В. Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 511 с.
8. Алтухін С. І. Теоретичні та практичні питання взаємодії оперативних підрозділів ОВС під час обшуку обвинувачених і підсудних. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2012. № 3. С. 151–158.
9. Часова Т. О. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час розслідування злочинів у сфері державних закупівель. Теорія і практика правознавства. 2014. Вип. 2 (6). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_2_46 (дата звернення: 02.03.2021).
10. Нечваль А. Взаємодія слідчих з оперативними підрозділами під час проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи. Підприємство, господарство і право. 2019. № 11. С. 333–339.
11. Конвенція про захист прав і основних свобод людини (Рим, 4.XI.1950) ратифікована 17.07.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/ed19900101 (дата звернення: 02.03.2021).
12. Мисенко О. Підстави залучення спецпідрозділів («маски-шоу») до проведення обшуку. URL: <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/35137> (дата звернення: 02.03.2021).
13. Обшук має проводитись виключно слідчим, а не оперативними працівниками навіть за наявності такого доручення (ВС/ККС у справі 339 11/2019 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС № 466/896/17 від 29 січня 2019 р.). URL: https://protocol.ua/ua/vs_kks_obshuk_mae/ (дата звернення: 02.03.2021).

Надійшла до редакції 19.03.2021

References

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennia: 02.03.2021). [in Ukr.].
2. Pro zatverdzhennia Instruksii z orhanizatsii vzaiemodii orhaniv dosudovoho rozsliduvannia z inshymy orhanamy ta pidrozdilamy Natsionalnoi politsii Ukrainy v zapobihanni kryminalnym pravoporushenniam, yikh vyjavlenni ta rozsliduvanni [About the statement of the Instruction on the organization of interaction of bodies of pre-judicial investigation with other bodies and divisions of National police of Ukraine in prevention of criminal offenses, their detection and investigation] : nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 07.07.2017 r. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (data zvernennia: 02.03.2021). [in Ukr.].
3. Saltevs'kyi M. V. Kryminalistyka (u suchasnomu vykladi) [Forensics (in modern terms)] : pidruchnyk. Kyiv : Kondor, 2005. 588 s. [in Ukr.].
4. Matusovskij G. A. Osnovy vzaimodejstviya i informacionnogo obespecheniya v metodike rassledovaniya prestuplenij. Kriminalistika. Kriminalisticheskaya taktika i metodika rassledovaniya prestuplenij [Basics of interaction and information support in the methods of investigating crimes. Forensic science. Forensic tactics and methods of crime investigation] : ucheb. dlya stud. yurid. vuzov i f-tov ; pod. red. prof. V. Yu. Shepitko. Harkov : Odissej, 2001. [in Rus.].
5. Topchii V. V. Vzaiemodii orhaniv dosudovoho rozsliduvannia ta operatyvnykh pidrozdiliv u skladi slidcho-operatyvnykh hrup [Interaction of pre-trial investigation bodies and operative subdivisions within investigative-operative groups]. Yurydychnyi visnyk. Serii a: Povitriane i kosmichne pravo. 2014. № 4. S. 138–143. [in Ukr.].
6. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy (iz zminamy ta dopovnenniamy) [Criminal Procedure Code of Ukraine (as amended)]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (data zvernennia: 02.03.2021). [in Ukr.].
7. Maliarenko V. T. Perebudova kryminalnogo protsesu Ukrainy v konteksti yevropejskykh standartiv [Restructuring of the criminal process in Ukraine in the context of European standards]. Kyiv : Yurinkom Inter, 2005. 511 s. [in Ukr.].
8. Altukhin S. I. Teoretychni ta praktychni pytannia vzaiemodii operatyvnykh pidrozdiliv OVS pid chas obshuku obvynuvachenykh i pidsudnykh [Theoretical and practical issues of interaction between the operational units of the police during the search of the accused and defendants]. Problemy pravoznavstva ta pravookhoronnoi diialnosti. 2012. № 3. S. 151–158. [in Ukr.].
9. Chasova T. O. Osoblyvosti vzaiemodii slidchykh ta operatyvnykh pidrozdiliv OVS pid chas rozsliduvannia zlochyniv u sferi derzhavnykh zakupivel [Peculiarities of interaction between investigative and operational subdivisions of the police during the investigation of crimes in the field of public procurement]. Teoriia i praktyka pravoznavstva. 2014. Vyp. 2 (6). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_2_46 (data zvernennia: 02.03.2021). [in Ukr.].
10. Nechval A. Vzaiemodii slidchykh z operatyvnymy pidrozdilamy pid chas provedennia obshuku v zhytli chy inshomu volodinni osoby [Interaction of investigators with operational units during a search of a home or other property of a person]. Pidpriemstvo, gospodarstvo i pravo. 2019. № 11. S. 333–339. [in Ukr.].
11. Konventsiia pro zakhyst prav i osnovnykh svobod liudyny (Rym, 4.XI.1950) ratyfikovana 17.07.1997 [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (Rome, 4.XI.1950) ratified on 17.07.1997]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/ed19900101 (data zvernennia: 02.03.2021). [in Ukr.].
12. Mysenko O. Pidstavy zaluchennia spetspidrozdiliv («masky-shou») do provedennia obshuku [Grounds for involvement of special forces ("mask show") in the search]. URL: <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/35137> (data zvernennia: 02.03.2021). [in Ukr.].
13. Obshuk maie provodytys vykliuchno slidchym, a ne operatyvnymy pratsivnykamy navit za naiivnosti takoho doruchennia (VS/KKS u spravi 339 11/2019 KRYMINALNYI PROTSES № 466/896/17 vid 29 sichnia 2019 r.) [The search should be carried out exclusively by investigators and not by operatives, even in the presence of such a warrant (VS / KKS in case 339 11/2019 CRIMINAL PROCEEDINGS № 466/896/17 of 29 January 2019)]. URL: https://protocol.ua/ua/vs_kks_obshuk_mae/ (data zvernennia: 02.03.2021). [in Ukr.].

SUMMARY

Nataliya P. Chernyak, Volodymyr M. Kiyanytsya. Actual problems of interaction between investigators and operational units during assignment and conduct of search. The article deals with study of problems related to the interaction of investigators with operational units during the appointment and conduct of the search. On the basis of the scientific analysis of normative-legal acts certain features of correctness of carrying out such investigative (search) action, as search with observance of all requirements specified in the Criminal procedure code of Ukraine and the laws of Ukraine have been found out.

After having analyzed the regulations in accordance with this issue, it has been concluded that the

interaction between investigative and operational units is carried out in the following organizational forms: 1) exchange of information; 2) joint discussion of opinions, proposals, conclusions on the materials of the proceedings and on issues of interaction; 3) joint planning; 4) joint participation in carrying out separate investigative (search) actions.

It has been concluded that the effective procedural interaction of the investigator with the operational units during the search as part of the investigative task force is characterized by the following features: 1) the search has the same purpose; 2) all actions of the members of the investigative task force must be agreed upon during the development of a single plan; 3) each of the members of the investigative task force acts within its powers and retains its functional independence; 4) work as a member of the investigative task force gives the investigator the opportunity to use the data obtained promptly as soon as possible, and to operational officers – the information obtained during the search (in compliance with the principles of strict confidentiality)

Keywords: *interaction, investigator, search, operative subdivisions, prosecutor, criminal proceedings.*

UDC 549.08+549.211

DOI 10.31733/2078-3566-2021-1-298-302

Iryna RUDENKA®
Senior Forensic Expert
(Research and Expert Forensic Center of
the Ministry of Internal Affairs of Ukraine)

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TOOLS FOR THE RESEARCH OF JEWELRY WITH INSERTS OF PRECIOUS STONES

У роботі проаналізовано нові наукові знання щодо природи походження дорогоцінного каміння і його синтетичних аналогів та імітацій, здійснено огляд існуючих технологій, сучасних приладів для діагностики, а також наведено результати власних досліджень. Зазначено, що за допомогою приладу DiamondView виявляються ростові рисунки, характерні для різних типів природних та синтетичних діамантів, що забезпечує якісну діагностику природних і синтетичних діамантів, різних способів облагородження, а також рубінів і сапфірів та іншого дорогоцінного каміння. Розроблений De Beers скринінговий пристрій DiamondView дозволяє точно визначити підписи про підвищення температури синтетичного синтезу НРНТ та різну структуру кристалів. Констатовано, що діагностика зразків алмазів, синтезованих за НРНТ-технологією за допомогою приладу DiamondView, здебільшого не викликає труднощів за умови правильного встановлення та орієнтації досліджуваного зразка виявлення структурних рисунків, притаманних штучним алмазам.

Зроблено висновок про те, що наразі недостатня увага приділяється проблемам створення гемологічних лабораторій, закупівлі гемологічного обладнання, підготовці експертів за експертною спеціальністю 17.1. «Дослідження дорогоцінного, напівдорогоцінного та декоративного каміння», тобто дослідження, що дозволяє ідентифікувати гемологічний об'єкт; встановити походження досліджуваного об'єкта; визначити геометричні розміри, вагу, вид і тип огранювання чи обробки, дослідити властивості, якісні ознаки, наявність чи відсутність облагородження та на основі визначених параметрів установити вартість досліджуваного об'єкта.

Ключові слова: *дорогоцінне каміння, напівдорогоцінне каміння, судово-гемологічна експертиза, експерт, діамант, рубін, сапфір, облагородження, синтетичне каміння, флюоресценція.*

Introduction. Precious metals and precious stones are a special type of tangible assets as well as an important component of economic development and sustainability of any state. Therefore, the problem of using scientific as well as technical means and methods in the investigation of the illicit market of precious metals, precious, and semiprecious stones is one of the most important in modern criminology.

Literary review. The doctorate and monographic works of domestic and foreign scientists A.I. Vinberg, R.S. Bielkin, G.I. Gramovich, L.G. Granovsky, I.M. Luzgin, V.I. Gromov, V.I. Goncharenko, M.A. Selivanov, V. Ya. Koldin, V.I. Shikanov, I.M. Yakimov etc. were devoted to

© Rudenka I. O., 2021

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-5180-3597>

tabloid@i.ua